

κατάδηλον, ὅτι παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα⁶⁾, ὥσπερ θεοὶ οἱ ἄνθρωποι βιοτεύουσι, φύσει καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ κρατιτεύοντες; οὔτε γὰρ βοὸς ἂν ἔχων σῶμα, ἀνθρώπου δὲ γνώμην, ἡδύνατ' ἂν πράττειν ἢ ἐβούλετο· οὐθ' ὅσα χεῖρας ἔχει, ἄφρονα δ' ἐστὶ, πλέον οὐδὲν ἔχει. Σὺ δὲ ἀμφοτέρων τῶν πλείους ἀξίων τετυχηκώς, οὐκ οἶσι σοῦ θεοὺς ἐπιμελεῖσθαι; ἀλλ' ὅταν τί ποιήσωσι, νομίζεις αὐτοὺς σοῦ φροντίζειν; — Ὅταν πέμπωσιν (ὥσπερ σὺ φῆς πέμπειν αὐτούς) συμβούλους, ὅτι χρὴ ποιεῖν καὶ μὴ ποιεῖν. Ὅταν δὲ Ἀθηναῖοις, ἔφη, πυνθανομένοις τι διὰ μαντικῆς φράζωσιν, οὐ καὶ σοὶ δοκεῖς φράζειν αὐτούς; οὐδ' ὅταν τοῖς Ἕλλησι τέρατα πέμποντες προσημαινῶσιν, οὐδ' ὅταν πᾶσιν ἀνθρώποις; ἀλλὰ μόνον σὲ ἐξαιροῦντες ἐν ἀμελείᾳ κατατίθενται; Οἶει δ' ἂν τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμφῦσαι, ὥς ἱκανοὶ εἰσιν εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ δυνατοὶ ἦσαν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐξαπατῶ- μένους τὸν πάντα χρόνον οὐδέποτ' ἂν αἰσθῆσθαι; οὐχ ὁρᾷς ὅτι τὰ πολυ- χρονιώτατα καὶ σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη, θεοσεβέστατά ἐστιν, καὶ αἱ φρονιμώταται ἡλικίαι, θεῶν ἐπιμελέσονται; ᾧ ἡγαθὸς, ἔφη, κα- τάμαθε, ὅτι καὶ ὁ σὸς νοῦς ἐνὼν τὸ σὸν σῶμα, ὅπως βούλεται, μεταχειρί- ζεται. Οἶεσθαι οὖν χρὴ καὶ τὴν ἐν τῷ παντὶ φρόνησιν τὰ πάντα, ὅπως ἂν αὐτῇ ἡδὺ ᾖ, οὕτω τίθεσθαι· καὶ μὴ, τὸ σὸν μὲν ὄμμα δύνασθαι ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι, τὸν δὲ τοῦ θεοῦ ὀφθαλμὸν ἀδύνατον εἶναι πάντα ὁρᾶν· μὴδὲ, τὴν σὴν μὲν ψυχὴν καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε καὶ περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Σικελίᾳ δύνασθαι φροντίζειν, τὴν δὲ τοῦ θεοῦ φρόνησιν μὴ ἱκανὴν εἶναι ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι. Ἦν μέντοι, ὥσπερ ἀνθρώπους θεραπεύων, γινώσκῃς τοὺς ἀντιθεραπεύειν ἐθέλοντας, καὶ χαρίζομένους τοὺς ἀντιχαρι- ζομένους, καὶ συμβουλευόμενος καταμανθάνῃς τοὺς φρονίμους, οὕτω καὶ τῶν θεῶν πείραξ λαμβάνῃς θεραπεύων, εἴ τί σοι θελήσουσι περὶ τῶν ἀδή- λων ἀνθρώποις συμβουλεύειν, γνῶσθαι τὸ θεῖον, ὅτι τοσοῦτον καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, ὥσθ' ἅμα πάντα ὁρᾶν, καὶ πάντα ἀκούειν, καὶ πανταχοῦ παρῆναι, καὶ ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι. Ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα λέγων οὐ μόνον τοὺς συνόντας ἐδόκει ποιεῖν, ὁπότε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὠρῶντο, ἀπέχεσθαι τῶν ἀνοσίων τε καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχρῶν, ἀλλὰ καὶ ὁπότε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν, ἐπεὶ περ ἡγήσαιντο μὴδὲν ἂν ποτε, ὧν πράττοιεν, θεοὺς διαλαθεῖν.

Εἰ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλόν τε ἀγαθὸν ἀνδρὶ κτῆμά ἐστιν, ἐπισκε- ψώμεθα, εἴ τι προὔβιθαζε λέγων εἰς αὐτὴν τοιάδε· ᾧ ἄνδρες, εἰ, πολέμου ἡμῖν γενομένου, βουλοίμεθα ἐλέσθαι ἄνδρα, ὅψ' οὐ μάλιστα ἂν αὐτοὶ μὲν σωζοίμεθα, τοὺς δὲ πολεμίους χειροίμεθα, ἄρ', ὅντιν' ἂν αἰσθανοίμεθα ἥττω γαστρός ἢ οἶνου ἢ πόνου ἢ ὕπνου, τοῦτον αἰροίμεθα; καὶ πῶς ἂν οἰηθείμεν τὸν τοιοῦτον ἢ ἡμᾶς σῶσαι ἢ τοὺς πολεμίους κρατῆσαι; Εἰ δ' ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου γεγόμενοι βουλοίμεθα τῷ ἐπιτρέψαι ἢ παιδας ἄρ- ρενας παιδεῦσαι, ἢ θυγατέρας παρθένους διαφυλάξαι, ἢ χρήματα διασῶ- σαι, ἄρ' ἀξίοπiston εἰς ταῦτα ἡγησάμεθ' ἂν τὸν ἀκρατῆ; δούλω δ' ἀκρα- τεῖ ἐπιτρέψαιμεν ἂν ἢ βοσκήματα ἢ ταμεῖα ἢ ἔργων ἐπιστάσιαν; διάκονον

6) Παραβαλλόμενοι πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα.